

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 13 • Perjantaina 12. heinäkuuta 2013

64. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 24 %)

Parikkalan messut Rajalta näkee kahteen suuntaan

Parikkalan kunta kut-sui Kurkijoki-Säätiön Parikkalan messuille, jossa yhtenä aiheena oli raja ja rajojen ylittävä yhteistyö. Parikkalan kunnalle olisi erityisen tärkeää saada kansainvälinen rajanylityspaikka avatuksi Syväoroon. Olisihan silloin Laatokan rannalle matkaa reilut 30 km ja ylityspaikka avaisi nopean kulkuyhteyden Jaakkimaan, Kurkijoelle, Hiitolaan ja moniin muihin paikkoihin. Vastaa-vasti Laatokan länsipuolella asuvien venäläisten kulkuyhteydet Suomeen nopeutuisivat.



Sisarukset Matti ja Riitta Siitonen sekä serkku Hannele Siitonen (vas) tutkivat kiinnostuneena Kylästä kylään – kirjasta Rötön sillan kuvaa. Äiti oli sieltä kotoisin.

Valtioneuvos Riitta Uosukainen kehui avauspuheenvuorossaan Parikkalan kunnan kansainvälisyyttä ja aktiivista yritteliäisyyttä rajanylityshankkeessa. ”Yrittää pittää”, hän totesi ja vihjaisi, että monia hyviä ominaisuuksia omaavilla karjalaisilla kärsivällisyys ei kuulu niihin, ennustaen että asioiden toteutuminen vaatii aikaa. ”Rajalta näkee kahteen suuntaa, jos osaa katsoa”, valtioneuvos Uosukainen tiivisti puheensa.

Kurkijoki-Säätiön osastolla vieraili yllättävän paljon kurkijokelaisjuurisista, joilla ei ol-

lut aktiivista yhteyttä muihin. Paljon oli myös sellaisia, jotka eivät olleet käyneet katsomassa sukunsa sijoja, eivätkä tienneet sukunsa kotikylää Kurkijoella. Parikkalan maisemat ovat hyvin samanlaisia kuin Kurkijoella. Onko niin, että ikävä ei ole niin suuri vanhoille suvun sijoille kuin Loimaan seudulle täysin toisenlaisiin maisemiin tulleilla?

Yllättävää oli myös se, että jotkut arkailivat tulla osastolle. Ensimmäinen kysymys saattoi kuulua: ”Puhutko suomea?” Kurkijoki oli monelle nimenä tuttu ja kuviteltiin, että tulen

Venäjän Kurkijoelta. Mutta kun puhumisen vauhtiin päättiin, niin sitä riitti karjalaisen vuolaasti.

Monelle oli myös uusi asia, että Loimaan seutu oli kurkijokelaisten pääsijoituspaikka.

”Missä ovat muut luovutetun alueen karjalaiset kunnat?”, moni kysyi. Tuntui että tietoa luovutetuista alueista kaivattiin paljon.

Kello 16.30 jälkeen alkoi nuorien tyttöjen kokoontuminen lavan eteen. Kello 18.00 rävähti! Lavalle saapui nuorten suuri suosikki lahtelaispoika Cheek. Lämpötila nou-

si saunalukemiin, mutta se ei nuorten intoa vähentänyt.

- Emme etukäteen kertoneet kävijätavoitetta, mutta ajatelimme, että jos yli 2000 henkilöön pääsemme, niin se on hyvä, kertoi messut juontanut kunnanhallituksen puheenjohtaja Ari Berg. Kaikki tavoitteet ylittyivät, kun helteinen päivä kokosi yli 4000 messuvieraista kesäkuun viimeisenä lauantaina.

Myös Kurkijoki-Säätiölle messut osoittivat liikkumisen tärkeyden uusissa paikoissa ja uusilla paikkakunnilla.

Messuista lisää s. 4-5.

Tässä lehdessä



Mitä tarkoittaa sana Kurkijoki?

Onko sillä yhteyttä kurkiin? Lauri Pölkki pohtii asiaa huumorin höystämänä.

Kurkiasiaa sivuilla **4-5**



Hiitolan kästyökorissa ihastellaan vanhoja kirjaittuja pyyheliinapeittoja

ja tutustutaan huoneentaulujen historiaan. Pyyheliinapeitot eivät vain historiaa, myös käytössä nykykodeissa.

Lisää hiitolaisesta kirjonnasta sivulla..... **6**

Kurkijoki-Museon

avajaiset ke 17.7.

Kurkijoki-museo on muuttanut uusiin tiloihin. Tule tutustumaan, avoimet ovet klo 13-17.



Hiitolan pitäjäjuhlalähestyvät

Seuraava lehti on Hiitolan pitäjäjuhlalähti. Juhlalähteä viete-tään 3.-4.8. Porissa.

Toimitus on avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 9-14.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 26.7., 9.8. ja 23.8.



Pöytäme ääressä oli vilkasta. Messut alkoivat kello 10 ja taukoamaton kyselytulva jatkui kello 14, hivenen rauhoittuen iltaapäivän tunteina. Kurkijoki kiinnosti.

Vuokko Hienonen kotiutui Parikkalaan

Koulutyttö Vuokko Korhonen (myöh. Hienonen) aloitti ensimmäisen luokan Parikkalassa vuonna 1947. Nyt Elisen-vaaran lähellä syntyneellä ja Ylistarosta Parikkalaan tulleella Vuokolla on takana jo lähemmäs 70 vuotta elämää täällä niin Kurkijoen maisemia muistuttavissa näkymissä.

Messuilla mukana oli ”tosi karjalainen” tyttärentytär Veera Alvoittu, jonka isän sukujuuret ovat Salmissa, Veera on käynyt syntymässä Helsingissä, mutta jo pari kuukautta muuttanut Ruokolahden Salonsaarelle.

Vuokosta ja Veerasta lisää sivulla 4.

Tietotekniikan merkitys perinteen säilytyksessä

Internet ja tietotekniikka ovat yhä keskeisemmässä roolissa ihmisten jokapäiväisessä elämässä ja Internet onkin monelle ensimmäinen ja helpoin tapa uuden tiedon etsimiseen. Siksi on tärkeää, että karjalaista perinnettä siirretään digitaaliseen muotoon ja helposti mahdollisimman monen saataville.

Nykypäivänä tilanne onkin jo melko hyvä ja erilaisiin aiheisiin keskittyneitä Internet-sivustoja on useita. Esimerkiksi sukututkijoiden apuna on Arkistolaitoksen ylläpitämä arkisto.fi -sivusto, jonka kautta pääsee käsiksi lukemattomiin asiakirjoihin vuosien takaa. Puolustusvoimien kuvakeskus avasi kuluvana vuonna sota-aikaisiin valokuviin keskittyvän palvelun, jossa on kaikkiaan 170 000 Tiedotuskomppanian ottamaa valokuvaa. Monelle kotiseutumatkalaiselle hyödyllistä tietoa taas tarjoaa karjalankartat.fi -sivusto, josta löytyy karttojen ohella näppärä haku-toiminto, jolla etsittävät pitäjät ja kylät löytyvät helposti.

Kurkijokitaustaisten ihmisten aktiivisuus näkyy myös hyvin Internetissä. Kurkijoki.fi -sivu on ollut toiminnassa jo vuodesta 2000 ja on tarjonnut monille

juuristaan kiinnostuneille tietoa, jota olisi muutoin ollut hankala tai lähes mahdoton löytää. Kurkijoen omassa Facebook-ryhmässä jaetaan muistoja ja kokemuksia jo lähes kolmensadan jäsenen voimin ja ryhmän jäsenmäärä on jatkuvassa nousussa.

Toki esimerkiksi Kurkijokelainen-lehti, Kurkijoki-museo ja Kurkijoesta kertovat kirjat ovat yhä erittäin tärkeässä roolissa perinteen säilytyksessä ja yhdessä erilaisten Internet-sivustojen ja tietokantojen kanssa tarjoavat valtavan määrän tietoa juuristaan kiinnostuneille.

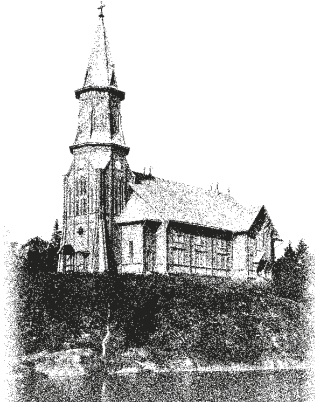
Jotta mahdollisimman paljon karjalaisesta perinteestä saataisiin säilymään tuleville polville, kannattaa kaikkien vanhoja valokuvia tai asiakirjoja omistavien harkita materiaalin digitoimista. Jos itseltä ei löydy taitoa tai välineitä digitointiin, varmasti joltakulta lähipiiristä löytyy.

Antti Sahla

Kurkijoki-Säätiön nuorisotoimikunnan puheenjohtaja,

Hartaus sunnuntaille
14.7.2013
Kirkastussunnuntai

Mieluummin valoa



”Me ollaan kuin päivänsäde ja menninkäinen siinä laulussa”, sarjakuvan Wagner-sika sanoo tyttöystävälleen Viiville. Tyttö hymyilee ja odottaa mukavaa kohteliaisuutta. Sika jatkaa tyytyväisenä: ”Minä olen se päivänsäde”.

Wagner on oikeasti sottainen ja huonosti käyttäytyvä töräytelijä. Mutta hän näkee itsensä valoisana. Ei kukaan tahdo olla mörkö, joka karkottaa muut läheltään. Valoisa persoona sen sijaan vetää toisia puoleensa ja sellaisen seuraan hakeudutaan.

Varmaan tässäkin on puhe siitä, mistä puute. Paljon piimeyttä maailmassa, monta mörköä sitä asuttamassa. Valoa kaipaamme kuitenkin.

Pimeys on harvan mieleen. Enemmän nautimme kirkkautesta ja säteilystä. On mukavampi kulkea valoa kuin synkkää mustaa kohti.

Jumalankin ensimmäiset sanat Raamatussa ovat: ”Tulkoon valo”. Silloin valo tuli ja Jumala näki, että valo on hyvä. Ensi töikseen Luoja laittoi pimeyden kuriin.

Jeesus sanoi olevansa elämän valo. Kastekeynttilää ojentaessaan pappi toistaa Jeesuksen sanat: ”Se, joka seuraa minua, ei kulje pimeässä, vaan hänellä on elämän valo.”

Kolme miestä kiipesi Jeesuksen seurassa korkealle vuorelle. Siellä köyhän opettajan ulkomuoto muuttui heidän nähtensä. Hänen kasvonsa säteilivät ja hänen vaatteensa tulivat valkeiksi kuin valo. Taivaasta kuului ääni: ”Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mieltynyt. Kuulkaa häntä!”.

Hetki meni pian ohi. Kristus salasi taas suuruutensa. Mutta kun hylätty ja häväisty Jeesus antoi ristillä henkensä, Jumalan kirkkaus tuli kaikkien nähtäväksi.

Taivas mielletään paikaksi, jossa on valot päällä. Täällä maan päällä synkkä raskas yö pimentää näköalat, mutta taivaassa on lohdullinen kirkkaus. Jotkut kuoleman porteilla käyneet ovat kertoneet nähneensä kirkkaan valon. Osalta se näky on vinyt pois kuoleman pelon.

Kyllä menninkäinenkin voi olla päivänsäde. Meidät on kutsuttu valon lapsiksi. Kaste kantaa läpi elämän ja kuolemankin.

Merja Vuorikari

Kirjoittaja on hiippakuntasihteeri Mikkelin tuomio-kapitulissa. Hän toimii piispan teologisena sihteerinä.



Mitä seuraavat murre sanat tarkoittavat? Tietosi voit tarkistaa takasivulta.

1. Aitrikko
2. Emintimä
3. Halavoija
4. Iltane
5. Juormu
6. Kaihota
7. Kirastella
8. Lahnalipakko
9. Maivottoa
10. Naperkka

Nimi-päivät

Heinäkuu
viikko 28

12 pe Hermann, Herkko, Herman
13 la Joel, Ilari, Lari
14 su Aliisa, Alisa
15 ma Rauni, Rauna
16 ti Reino
17 ke Ossi, Ossian
18 to Riikka
19 pe Sari, Saara, Sara, Salla, Salli

20 la Marketta, Maarit, Reetta, Reeta, Maaret, Margareeta
21 su Johanna, Hanna, Jenni, Jenna, Jonna, Hannele, Hanne, Joanna
viikko 30
22 ma Leena, Matleena, Leeni, Lenita
23 ti Olga, Oili
24 ke Kristiina, Tiina, Kirsti, Kirsi, Krista, Kiia, Tinja
25 to Jaakko, Jaakob, Jimi, Jaakoppi

Muistettavaa

Kalakurjet. Perinteiset kesäonkikilpailut pidetään lauantaina 27.7. Paraisilla kanavan varrella. Kilpailuaika klo 10-14. Ohjelmassa myös grillausta ja kahvitelua. Bussin aikataulu: Virttaa Matka-Viitala klo 7.00, Alastaro Kurakorventie 7.10, Loimaa ST 1 pysäkki 7.20, Loimaa, Puistokatu 39 7.25, Loimaa OP 7.30, Hirvikoski, kirjaston pysäkki 7.40, Niinijoki 7.45, Haaroinen 7.50,

Oripää Shelliin piha 8.00, Riilikoski Lankkistentie 8.10, Parainen. Ilmoittautumiset Sainille 15.7. mennessä p. 050-3628966

Kurkijoki-museon avajaiset Keskiviikkona 17.7. klo 14-17. Katso erillinen ilmoitus takasivulta.

Kalakurkien ja Loimaan Karjalaseuran risteily Viking Grasel-la tehdään ma 28.10. iltalähtö. Ilmoittautumiset viimeistään 15.8. mennessä Sainille p. 050-3628966.

Kuolleita

Meille kaikille niin rakas

Lauri Antero LANKINEN

* 25.10.1928 Kurkijoki, Aromäki
† 25.6. 2013 Koski TI

Askel hiljenee – seisahtuu,
elämän liekki hiipuu – sammuu.
On kiitoksen ja jäähyväisten aika.

Olet ajatuksissamme, sydämessämme,
muistoissamme

Puoliso
Markku ja Sirpa
Maire ja Jarmo
Erkki ja Aira
Merja ja Kari
Marja ja Pekka
Lea ja Janne

Nuku unta rauhaisaa.

Lastenlapset
Lastenlastenlapset

Viekää Karjalan liitävät linnut
kumpuni kukilta kuiskaus tää.
Vaikka polkumi kotia kohti kauaksi kulki,
Karjalan sineen sieluni jää.

Rakkaamme on siunattu haudan lepoon Karjalan hiekalla, 6.7.2013 Koski TI:ssä. Kiitos kaikille Lauria hoitaneille arvokkaasta työstänne. Kiitos osanotosta suruumme.

Vampula-viikon ohjelmassa oli 4.7. pieni yösoitto

Tilaisuuden aluksi Vampulan karjalaiset luovuttivat Vampulan kirjastolle Kurkijoen kirkonkylää esittävän taulun. Taulun luovuttivat kirjastonhoitaja Piia Sundmanille Vampulan Karjalaseuran hallituksen jäsenet Reijo Vehviläinen ja Erkki Poutanen.

Erkki Poutanen kertoi samalla hieman Kurkijoen historiasta. Taulun maisema kuvaa Kurkijokea vuonna 1937 linnavuorelta katsottuna. Kurkijoella oli tuolloin asukkaita noin 10 000 ja pinta-alaa 54 000 hehtaaria, josta peltoa oli reilu viidesosa. Järvet ja rannat kruunasivat maiseman.

Tämän päivän Kurkijoki on

hyvin erilainen taulun kuvasta: pellot ovat viljelemättä ja kasvavat koiranputkea, maaseutu on lähes asumaton ja vain muutamia kyliä näkyy siellä täällä. Kirkonkyläkin on muuttunut, koska rakennuksia on palanut ja toisia purettu. Taulusta voi silti tunnistaa nykyisenkin Kurkijoen kirkonkylän.

Piia Sundman kiitti taulun luovuttajia ja kertoi kotiseutuhuoneen seinältä jo löytyvän Kurkijoen kartta, vaakuna ja kirkon kuva, mitä kokonaisuutta taulu tulee täydentämään. Hän jatkoi, että taulu kuvaa hyvin sitä vaurautta, josta kurkijokelaiset usein kertovat.



ILMOITUSHINNAT:

4-väri 90 senttiä/mm + alv 24 %
Mustavalko 70 senttiä/mm + alv 24 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: tiistai klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 49 euroa
6 kk 27 euroa
Pohjoismaat 54 euroa
Muualle 60 euroa
Tilinumero:
FI 12523900 40000897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668



12.7. Herra, sinua minä huudan, sinä olet minun kallioni. Älä ole vaiti, kun puhun sinulle! Jos sinä et vastaa, olen kuoleman oma. Ps. 28:1

13.7. Olkaa keskenänne yksimielisiä. Älkää pitkö itseänne muita parempi-na, vaan asettukaa vähä-osaisten rinnalle. Älkää olko omasta mielestänne viisaita. Room. 12:16

14.7. Pietarin vielä puhuesa loistava pilvi verhosi heidät ja pilvestä kuului ääni: ”Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mieltynyt. Kuulkaa häntä!” Matt. 17:5

15.7. Hän loistaa valona, hän säteilee kirkkautta, hohde verhoaa hänen suuren voimansa. Hab. 3:4

16.7. Herra sanoi Moosekselle: ”Minä olen sinun isäsi Jumala, Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala.” Silloin Mooses peitti kasvonsa, sillä hän pelkäsi katsoa Jumalaa. 2 Moos. 3:6

17.7. Herramme Jeesus Kristus sai Jumalalta, Isältä, kunnian ja kirkkauden, kun hänelle kantautui Ylhäisimmän Kirkkauden ääni: ”Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mieltynyt.” 2 Piet. 1:17

18.7. Iloitkaa, hurskaat! Iloitkaa Herrasta, ylistäkää hänen pyhää nime-

ään! Ps. 97:12

19.7. Herra on kuningas! Riemuitkoon maa, iloitkoot meren saaret ja rannat! Pilvi ja pimeys ympäröi häntä, hänen istuintaan kannattavat vanhurskaus ja oikeus. Ps. 97:1-2

20.7. Te, jotka rakastatte Herraa, vihatkaa pahaa! Herra on omiensa turva, hän pelastaa heidät pahojen käsistä. Päivä koittaa vanhurskaille, ilo niille, joiden sydän on puhdas. Ps. 97:10-11

21.7. Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Varokaa vääriä profeettoja. He tulevat luoksenne lampaiden vaatteissa, mutta sisäلتä he ovat raatelevia susia. Hedelmistä te heidät tunnette.” Matt. 7:15-16

22.7. Sinä tahdot sisimpääni totuuden - ilmoita siis minulle viisautesi! Ps. 51:8

23.7. Teidän keskuuteenne saattaa ilmestyä profeetta tai unennäkijä, joka lupaa tehdä ihmeen tai tunnus-teon ja joka näin koettaa taivuttaa teidät palvelemaan vieraita ja teille outoja jumalia. 5 Moos. 13:2-4

24.7. Rakkaat ystävät, älkää uskonto kaikkea henkiä. Koetelkaa ne, tutkikaa, ovatko ne Jumalasta, sillä maailmassa on liikkeellä monia vääriä profeettoja. 1 Joh. 4:1

25.7. Herra, minun Jumalani, minä kerron sinun voimateoistasi ja julistan vanhurskauttasi, sinun, ainoan. Ps. 71:16

Onnea

Aino Kettunen täyttää 2 vuotta 19.7. Loimaalla



Kaksi vuotta täytät juuri, on siksi teillä juhla suuri. Mieli hyvä, aurinkoinen pikkujuhlijalle, Paljon olet kasvanut ja onnittelet ansainnut.

Näin toivottelee mummo ja papa

60

Kurkijokelainen

60 VUOTTA SITTEN...

Pakinaa Parikkalasta

Eipä ole näkynyt pitkään aikaan mitään tietoa niistä elisenvaaralaisista, jotka onnistuivat pääsemään tähän näin kotiveräjälle. Ainanahan se kotia lähempänä on parempi kuin kaukana. Vai mitä mieltä lienevät ne jotka ovat siirtyneet niinkin kauaksi kuin Loimaalle tai jääneet Ylistaroon.

Kesä täällä on kauneimmillaan ja heinänteko aloitettiin tällä viikolla. Kaikki on niin lupaavaa, että ei osaa varmastikaan kyllin kiittää ilmojen antajaa. Kun aina pysyisi lupaukset ja täyttymys olisi yhtä hyvä. Paljon on koettu myös pettymyksiä, jos joskus saisi kesätyöstään täydenkin sadon.

Emmehän me tosin täällä Itä-Suomessa ole näinä viime vuosinakaan koko katoa saaneet, sillä ei täällä näkynyt talvella heinäseipäitä eikä viljaa seipäillä, vaan luulen että keneltä mitä jäi, niin jäivät muista syistä. Olemme surreet loimaalais-ten naapuriemme puolesta, mutta uskomme että tämän vuoden sato korvaa kaikki edelliset pettymykset.

Vielä tarinoisin tämän Karjalan Helmen kauneudesta. Eikä tätä pysty kynä kuvailemaan, eikä sanat sanomaan, vaan teidän pitäisi jokaisen tämä nähdä. Joka kerran kun istun juhliissa tuolla Urheilukentän laidassa Harjulinna liepeillä ajatellen että Kurkijoen kesäjuhlat pitäisi järjestää edes yhden kerran tänne. Sitten suunnittelen mielessäni käytännöllisen ts. sen miten se olisi mahdollinen.

Kurkijokelaiset terveiset kaikille täältä Parikkalasta! **V.H.**

Kurkijokelainen N:o 28 – 1953, lauantaina, heinäkuun 11. p:nä

In memoriam

Lauri Lankisen muistolle



25.6.2013 tiistai aamupäivällä saimme suruviestin. Rakas isämme ei jaksanut enää taistella. Ajatuksissa on vain, että olisi vielä yksi asia, mikä pitäisi kertoa ja yksi tarina, joka pitäisi kysyä sinulta.

Elit lapsuutesi Kurkijoen Aromäellä. Sodan syttyessä alkoi perheenne evakkotai-val. Lähdit siskojesi Eevan ja Hiljan kanssa härkävau- nuilla matkaan vanhempienne jäädessä vielä kotiin järjestelemään asioita. Evakkomatalla sairastuit kurkkumätään ja siskosi antoivat matkalla vähäistä vettänsä sinulle, koska jano oli koko ajan kova. Sinut eristettiin sairautesi vuoksi koulun saunaan ja pystyit nielemään ainoastaan kokkelipiimää. Päätepysäkinne oli silloin Viitasaari.

Jatkosodan aikana pala- sitte kotinne Aromäelle ja alkoi jälleenrakentaminen. Ehditte asua Karjalassa kak- si vuotta, kun lähdön hetki koitti jälleen. Jouduitte lo- pettamaan koiranne, laitoit- te rakkaan perheenjäsenen- ne kamarin sänkyyn nukku- maan ja peittelitte hellästi. Kerroit, että evakkomat- kalla soitte nälissäanne pa- leltuneita lanttuja. Evakko- taival vei teidät tällä kertaa Rautjärven Torsansaloon, koska halusitte jäädä rajan pintaan, josta olisi helppo palata takaisin Kurkijoelle. Paluu kotiin jäi vain haa- veeksi ja lopulliseksi sijoit- tuspaikaksi valitsitte Koski Tl:n Penninkulman, koska kurkijokelaiset sijoittuivat Loimaan seudulle. Asuin- paikka oli rappiotila, alkoi taas jälleenrakentaminen.

Äitimme, Leena Rihi- koski, on kotoisin naapu- ripitäjästä Mellilästä. Avi- oiduitte uudenvuodena-

tonaattona 1950. Men- nessänne Loimaalle hääkuvaan äitimme hääkimpun tulppaanit jäätyivät, koska au- ton lämmit- tyslaite oli rikki. Äitini muutti mi- niäksi luok- sesi. Teitte kovasti työtä, jotta iso perhe sai elantonsa, meitä lapsia- han oli seitsemän. Muis- tamme nuoruudestamme, kun isä aina puolusti meitä lapsia vaikka ei olisi aina niin kannattanut.

Sukupolvenvaihdoksen myötä muutitte Kosken keskustaan. Kuitenkin aina kaipasit Penninkulmalle, se oli sinulle äärettömän rakas paikka. Isämme viimeinen matka tehtiin Kosken Tl:n siunauskappeliin läheisten saattamana Penninkulman Kuusiston tilan kautta.

Tarinoitasi Kurkijoel- ta oli mukava kuunnella. Vaikka viimeisinä vuosina muistisairautesi paheni, niin siitä huolimatta silmiisi tuli iloinen pilke, kun sait kertoa lapsuudestasi Kurkijoella.

Muistamme isämme suunnattoman eläinrakkau- den. Joka kerta kun jostain syystä eläin menehtyi, isä ei häntä kuivin silmin hy- västellyt. Viimeiset sanasi minulle olivatkin, onko he- vosia juotettu? Pakkohan siihen oli vastata, että kyllä on, vaikka hevosia ei ole ollut liki 40 vuoteen.

Raskain askelin me omaiset saatoimme sinut viimeiseen lepoon Koski Tl:n hautausmaalle, esikois- tyttäresi viereen. Meillä on paljon kerrottavaa jälkipol- ville, haluamme, että tari- nasi kulkevat sukupolvelta toiselle.

Emme unohda Sinua koskaan. tyttäresi **Lea ja Marja Lankinen**

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU

Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700

Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Kirja Elisenvaarasta



Elisenvaaran Kyytiset. Takana emäntä Elisa Kyytinen ja isäntä Pekka. Edessä vas. Aino, Elsa, Einari ja Väinö Kyytinen. Pekka Kyytinen oli Juhana Kyytisen (Särkijärvi 10) veli. Valok. Pekka Kyytinen. Lahjoittanut Lauri Kyytinen. Kurkijoki-museon kok. No 1622. Antamissaan tiedoissa Lauri Kyytinen kysyy, missä päin Elisenvaaraa Kyy- tisten talo oli? Sopella?

Aapro (Aabraham) Ero- nen pihallaan Kärmäellä. Navettatalousrakennus oli rinteessä alempana, Näkymä Jokisuolle ja sen yli Hiirenkennääseen. Valok. Pekka Kiiski. Pekka Kiiskin kok. 1-14-4.

Elisenvaara muuttui syrjäkylästä asemakyläksi, kun Karjalan rata rakennettiin kulkemaan sen läpi. Paikkakunnalle muutti aktiivisia ihmisiä, kouluja perustettiin, pienteollisuutta syntyi, taajama kasvoi ja maatilat vaurastuivat. Kertomus tuosta ajasta kohti ”viittä vaille” kauppala oli syytä talentaa tuleville polville ja nykypolvillekin. Hankkeen tiimoilla on jo kokoonnuttu muutaman kerran, ja asiasta kiinnostuneita on tullut mukaan. Urakka on kuitenkin niin mittava, että sen toteuttamiseen tarvitaan lisävoimia.

Kutsumme kirjasta kiinnostuneita

Loimaan yhteiskoululle pitäjäjuhlien lauantaina 10.8. klo 15.

vaihtamaan ajatuksia ja tuomaan mukanaan kirjaan mahdollisesti sopivia tarinoita ja valokuvia.

Kirjatyöryhmän puolesta

Riitta Sainio puh. 040 544 75 82

Marjaliisa Laine 050 52 80 110



Antti Haatasen muistolle

Kuulkaatte Laatokan rannat ja veet on soittajan sävelet tauonneet. On vaiennut kauniisti kaikua soitto, hiljennyt holvissa kuorojen alkava koitto. Jäi taitajan jäljiltä muisto niin pyhä, soi sielujen aarteena meillä se yhä. Ristimme kätemme, laulamme kiitoksen parhaan, saatellaksemme matkaasi tähtien tarhaan. Enkelkuoro untasi laulaen suojaa, hymnillään ylistäen Herramme luoja.

Loimaan Karjalakuoro



Parikkalan kunnanhallituksen puheenjohtaja Ari Berg oli kutsunut Kurkijoki-Säätiön Parikkalan kunnan osastolle yhteistyökumppanina.

Karjalan tytöt messuilla Vuokko Hienonen ja lapsenlapsi Veera Alvoittu



Veera Alvoittu ja Vuokko Hienonen nauttivat - kuinkas muuten - karjalanpiirakoita messuilla.

Vuokko Hienonen (s. Korhonen) oli Parikkalan messuilla tyttärensä Veera Alvoitun kanssa. Vuokko on muuttanut Parikkalaan vuonna 1946 Ilmajoelta. Veeran isän suku on Salmista, Veeran perhe asuu Ruokolahden Salosaassa.

- Äitini, Alli Korhonen (s. Karppinen), halusi aina Karjalaan, isän äiti Iida Korhonen sanoi, että hänet pitää haudata Karjalaan multiin. Hänen toiveensa toteutui, viimeinen leposija Keminmaalla asuneelle löytyi Parikkalan hautausmaalta.

- Vuonna 1947 aloitin täällä kouluni, kertoi talvisotavuonna syntynyt Vuokko.

Jatkosodan ajalta löytyy jo pienen tytön muistoja.

- Palattuamme meillä oli vasikka. Sen nimi oli Mielikki, se kipitti aina perässäni. Muistan myös Elisenvaaran pommituksen, asuimme 3 km asemalta Sorjoon päin.

Vuokko Hienonen jäi sotaorvoksi isän kaaduttua vuonna 1943.

- Kun isäämme lähdettiin hautaamaan Kurkijoelle talvipakkasella, lapsia ei otettu mukaan. Väki vietiin sinne havuun koristellun kuorma-

Kurkijoki-sanan ja kurjen taivalta läpi vuosisatojen

Pakisen tässä mitä pakisen. Ehkä hieman leväperäisesti siksi, että historia yleensä, nimi- ja paikkahistoria varsinkin, on täynnä epätarkkuuksia, väärinymmärryksiä, luuloja, tahallisia muutoksia ja arvaamattomia perusteluja sekä erilaisia selityksiä jopa kunnioitettavissa historialähteissä ja sanojen alkuperää selittävissä kirjoissa. Toisaalta juuri siksi asia on erityisen mielenkiintoinen. Kurki (Grus grus) on kookas lintulaji jolla on harmaa vartalo, mustavalkoinen pää ja pitkä kaula sekä punainen päälaki ja joka muuttaa auran muotoisissa parvissa. Eipä nyt kuitenkaan eksytä Kurkijoen värihistoriaan.

Oman kiinnostuksen herätti kellastunut kahden konekirjoitusliuskan mittainen ”stoori” Kurkijoki-sanalle. Löysin sen Kurkijoki-museon taloitajien valokuvien selitysten joukosta. Näitä lappusia ja lippusia lähetettiin valokuvien mukana heti talvisodan jälkeen Muistojemme Kurkijoki -teokseen tarjolle. Lähettäjää oli enää mahdotonta selvittää.

Tietyn paikan osoittaminen lienee ollut jo varhaisimpien esi-isien aikaan välttämätöntä esimerkiksi ruuan ja saalistuspaikkojen ilmaisemiseksi. Älyn lisääntyessä paikan nimi ”mongerrettiin” alkukielellä jollain tavalla. Vaikka eräillä itse aiheutettua tilapäistä mongerrusta esiintyy edelleen, ei tarve paikan osoit-

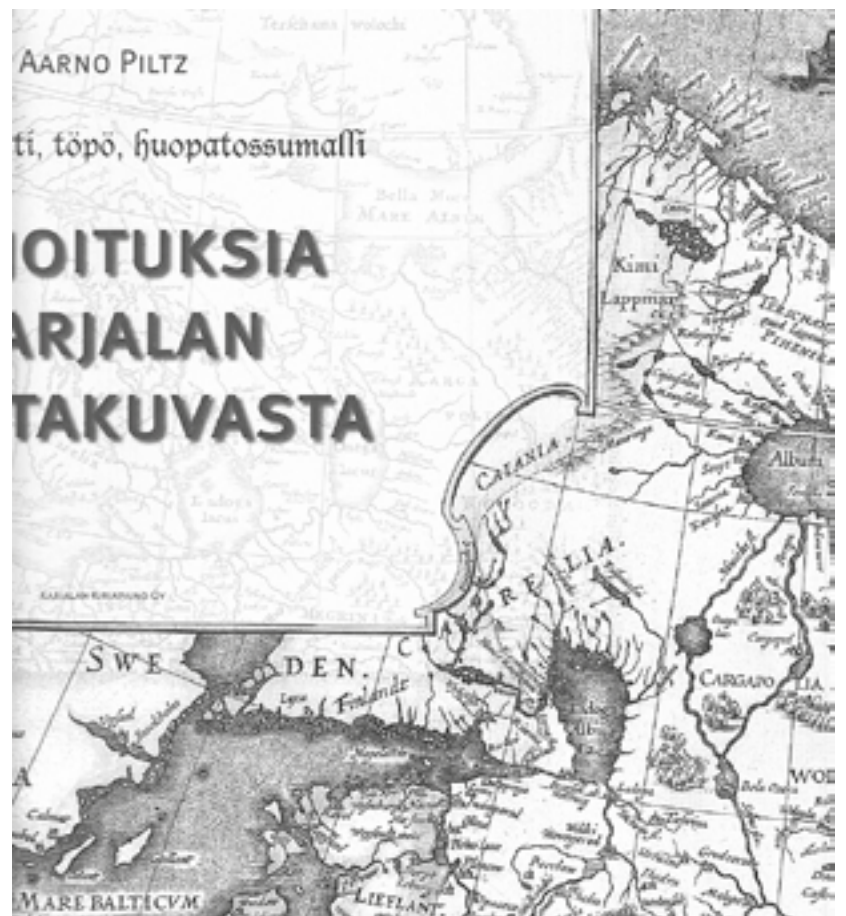
tamiseen ole mihinkään hävinnyt. Tällä voi kuvata sitä, että usein on täysin mahdotonta löytää jonkun nimen syntylähteille, koska ne voivat olla kauempana kuin esimerkiksi ihmisen kirjoitustaidon tai merkkipohjaisen ilmaisukyvyn alku.

Nimien synty kaukana historiassa

Laatokan luoteiskulmaan on tullut Skandinaavista vaikutusta jo viikinkiajalla ja aikaisemminkin. Arkeologiset löydökset kertovat merkittävästä asutuksen määrästä myös Kurkijoella. Paikalla on täytynyt olla jo hyvin varhain jokin nimi, semminkin, kun se on kauan ollut laajalti tunnettu kaupapaikka.

Bureauksen Svecia, Dania et Norvegia, julkaisiin ensimmäisen kerran 1635. Kartta on Aarno Piltzin kirjoituksia ja hänen karttakokoelmansa karttoja sisältävästä muistojulkaisusta ”Kirjoituksia Karjalan karttakuvasta.” Toim. Leena Mikkavaara. 2007.

Andreas Bureauksen vuoden 1603 jälkeen tekemä Pohjolan kartta on ensimmäinen luotettava Suomen ja Karjalan kartta. Se on myös ensimmäinen kartta, jossa Kurkijoki esiintyy paikannimenä. Kartassa esiintyy ensimmäisen kerran Kurkijoki ruotsinkielisen Bureauksen suomenkielellä kirjoittamana. Kartan lähdetiedoista selviää, että Bureau tarkoitti paikkakuntaa, vaikka nimi on kirjoitettu yllättävän kauas joen yläjuoksulle. Ruotsin arkistoissa on vielä paljon tutkimattomia meitä koskevia sivuja. Eipä niiltä liene Kurkijoki-sanan perustaa tarkemmin etsitty.



Ruotsi oli käynyt 1200-luvulla taisteluja Novgorodia vastaan, joka sai kuitenkin Muinais-Karjalan valtansa alle vuonna 1278. Ruotsi teki ristiretken Novgorodin hallussa olleeseen Karjalaan vuonna 1293. Lisätietoja Mauri Rastaan kotisivuilta (linkki sivuilta: www.kurkijoki.fi). Tällä on merkitystä sikäli, että ruotsalaishallinnon ajasta tarttui vaikutteita ja sanoja ainakin 1200-luvun jälkeiseen kieleen, mutta venäläisestä ajasta vain muutamia.

Katsotaanpa asiaa tässä välissä myös kielitieteellisesti. Wikipedian mukaan koltansaameksi kurki on kuörgg, vepsäksi kurg ja viroksi sookurg. Näiden alkuuperä näyttää vahvasti onomatopoeettiselta eli kurjen äänestä, ronkkumisesta,

kurk tai kronk, johdetuksi, minkälaiselta se ääni nyt kenestäkin kuulostaa. Suomi Sanakirjakin kantaa kortensa kekoon: ”suomalais-ugrilainen kantakieli kurke, kantaurali karke; sukulais-sanat viro kurg, karjala kurgi, pohjoissaame guorga”.

Kaikkihan me kurkiaurat, kurjen ja sen äänen tunneimme. Soita lienee ollut entisessä kotikunnassamme tarpeeksi kurkien sammakkoateriaa varten ja levähdyspaikaksi. Tarvittaisiin kylläkin havaintoja siitä,

”Tietyn paikan osoittaminen lienee ollut jo varhaisimpien esi-isien aikaan välttämätöntä esimerkiksi ruuan ja saalistuspaikkojen ilmaisemiseksi

että kurjet ovat lentäneet ja ehkä lentävät vieläkin Lopotin yli. Arktinen muutto pyyhkäilee kilometrien pituisina jonoina ainakin Viipurin lahden päällä ja varmaan Laatokankin yllä tai rantoja kiertäen edelleen koilliseen. Ylpeinä lintuina kurjet tosin lentelevät omissa joukoissaan.

Sukunimet ovat tuntemamme historian aikana monesti siirtyneet paikan nimiksi ja myös päinvastoin. Useasti kyse on ollut talon nimestä. Karttojen nimistö on tulvillaan myös sukunimijohdannaisia.

Kurkeen liittyen tässä patkä litaniaa teoksesta Karjalan Kielletyt kartat: Kurjenkangas, Kurjenlampi, Kurkela, Kurkelanmäki, Kurki, Kurkijärvi, Kurkisiinoja, Kurkisuo. Muutoinkin

kurki-sana rimmaa lukuisien johdannaisten kanssa. Ei kuitenkaan tutkita niitä, ettei jouduta suolle.

Mauri Rastaan kotisivua kannattaa katsella edellä esitetyn historiaustan lisäksi Kurkijoki-nimen kannalta vielä tarkemminkin. Suora lainaus: ”Sen (Kurkijoki) nimen venäjänkielisistä vanhinta muotoa kronikas- sa vuodelta 1396 ”Kjurjeskij”, myös ”Kirjeskij”, on pidetty mahdollisena itse Karjalan nimen lähteenä, koska ko. joki on vähäinen, ”Kurkijoki” on myöhäsyn- tyisempi, eikä tiedetä mistä lähtien Korela on ollut Laatokan puoleisen Karjalan pääpaikka (re:A1). Eräissä novgorodilaisissa tuohikirjeissä (ajoitettu 1396-1422) esiintyy sama muoto: re:A28s185. Vatjan viid.

auton lavalla. Lapsen käsitys kuolemasta on rajallinen, kysyinkin, ”milloin isä tulee takaisin?” Hänet haudattiin kirkonmäen sankarihautaan. Vuonna 1989 pääsin ensimmäisen kerran paikalle. Oli pikkujoulumatka Käkisalmeen, kun kuulin, että matka menee Kurkijoen kautta, tuli tunne että sinne.

Äiti oli kuollut jo aiemmin ja kyynleet silmissä Vuokko kertoi toivoneensa, että äiti olisi päässyt käymään isän haudalla.

- Reissun jälkeen mietinkin, onko se totta, että todella olen päässyt näille paikoille uudelleen. Aiemmin oli tunne, ettei sinne koskaan enää pääse. Siellä olin kuitenkin elänyt parhaan lapsuuteni.

- Kirkkoon sisälle en koskaan päässyt. Olin aina toivonut, koska se oli äitini rippi- ja vihkikirkko. Ulkoa sen näin.

- Muutama vuosi sitten löysin kotipaikkani Elisen vaarasta. Silloin se oli koossa, talo, kellari ja sauna. Palapelin palikat löysivät paikkansa, muistin mitä seuraavaksi tulee, vaikkei meillä ollut valokuvia. Se oli voimakas kokemus.

Vuokko Hienosen elä-

mä kiinnittyi voimakkaasti Parikkalaan. Sieltä löytyi myös puoliso, Parikkalan Lamminsalosta evakkoon lähteneen perheen poika, Somerniemellä syntymässä käynyt karjalainen mies.

Syksyllä yläkouluun menevä Veera on ollut mummon tyttönä kesän vietoissa jo jonkun aikaa.

Oletko kuullut mummon evakko- ja lapsuustarinoita? - Vähän, ja äitikin on kertonut niitä, Veera vastaa. Koulussa sotaan liittyviä asioita ei vielä Veeran mukaan ole käsitelty, kenties tulevana vuosina tytön siirtyessä yläkouluun.

Omana kouluaikanaan Vuokko muistelee sota-ajoista puhutun vain vähän tai ei ollenkaan. Olisiko ollut vaikenemisen ilmapiiri vielä vallalla, Vuokko pohtii.

Veeran isä käy työnsä puolesta paljon Venäjällä ja on tutkinut sukunsa paikkoja Salmissa. Veeralta kysyttäessä, olisitko kiinnostunut lähtemään mummon syntysijoille Kurkijoelle tai isän suvun juurille Salmiin. Vastaus tulee nopeasti ja varmasti: ”Joo!”

Mummo täydentää, että matka toteutuu kenties jo tänä kesänä.



Cheekia odotellessa eturivin paikat täyttyivät jo reilu tunti ennen esityksen alkamista.



vk-1500 nimittää: Kirjaškoi. Eräs edellä esitettyä vahvistava mielenkiintoinen yksityiskohta on Viipurin ja Käkisalmen provinssin vuodelta 1729 peräisin olevan vaakunan Käkisalmen läänin kuvaavan alaosan kiiveä kantava kurki.” Kurjen aiheena varmaan oli Laatokan Karjalan ikivanhan kantapogostan Kurkijoen nimi...”Mielenkiintoinen mahdollisuus on, että Kurkijoen Laikkalanlahden pohja on sama kuin saagojen Kirjalaland-Kirjalabotn viitaten Kurkijoen nimen Kirjeskij-Kirjaškoi-muotoihin, koska siellä sijaitseva Lopotin muinainen hautuuma on ajoitettu vv. 800-1000 ja ilmentää skandinaavisia

kontakteja.” Varsinaista Kurkijokea on jälkepäin arvioitu vähäiseksi uomaksi. Epäilen sitä päättelyä kuitenkin vahvasti. Lyhythän se toki on, olisiko 300-400 metriä pitkä. Vielä 1700-luvulla Lopotin tienoille laskevien jokien virtaukset olivat kuitenkin sen verran vuolaita, että yläjuoksulle Saviin, Sillankorvan ja Alhon suon kohdalle sekä lisäksi Titon sivuhaaraan oli kannattanut rakentaa padot ja myllyt. On kerrottu myös lohennousseen aikoinaan näihin virtoihin. Jääkauden jälkeinen maan nousu on kuitenkin jatkunut edelleen. Moni iäk-

käämmistä kurkijokelaisista on myös kokenut henkilökohtaisesti, samalla tavalla kuin minäkin, sen, että kylläpä purot ja joet ovat kovasti kutistuneet tähän päivään mennessä siitä, mitä ne olivat 1940-alkuvuosina.

Alussa mainittu 70 vuotta vanha selitys onkin liian uusi joelle, joen pätkälle, jossa vesi lienee virrannut kauemmin kuin Kurkijoki on ollut paikan nimenä edes olemassa. Onkohan tuon kurkiauravertauksen kirjoittajalla kuitenkin ollut pilke silmäkulmassa.

Kurkijoki paikan nimenä

Hataraksi jäävät myös selitellyt Kurkijoki- sanasta paikan tai kunnan nimenä. Tuskin päästään Kurkijokisanan määrittelyssä Mauri Rastaa kirjoittamaa tekstiä pitemmälle.

Venäläiset eivät vallassa olonsa aikana yleensä nimittäneet paikannimiä uudelleen, vaan antoivat niille käännöksen omalle kielelleen. Voisikohan olla kyseessä nimen ”onomatopoeettinen” muuntuma kronikan kirjoittajan korvissa? En ole nähnyt tarkempia sana-analyyskejä Kirjeskij-nimityksen merkityksestä. Tuskin sen alkuosa kurkea tarkoittaa?

Väärinkäsityksen välttämiseksi (niitäkin on) on todettava, että Kurkijokinimi ei ole johdettu ruotsinkielisestä sanasta Kronoborg. Mauri Rastaa mukaan ”nimi Kronoborg tulee 1600-luvun ruotsalaisen Kronoborgin kreivikunnan nimestä, mitä nimeä ei aikaisemmin esiinny, ollen siis vain tarkoitukseensa otettu nimi. Kreivikunnan keskuspaikka oli Kurkijoki (Lopotti)”.

Tosin jo siihen aikaan kronoborg merkitsi myös kruunun linnaa eli vankilaa. Itse asiassa vuoden 1600-vaiheilla raja- ym. neuvotteluihin liittyen sovittiin, että Kurkijoen ruotsinkielisenä nimenä käytetään Kronoborg-nimeä.

Pitäisikin selventää, kummasta nyt puhutaan, kunnasta vai joesta. Edellä Kurkijoki tarkoittaa tietenkin Kurkijoen pogosta ja myöhemmin kuntaa. Joenpätjän nimi Raholanjoen ja Heinjoen risteyksestä Laatokkaan on historiallisesti myöhempää perua. Vai onko? Kartan kuvateksti selventää asiaa.

Sukunimi Kurki

Kuuluisin lentävästä siivekkäästä nimensä saanut Kurki-suku on peräisin Vesilahden Laukosta. Myyrinten Matti Kurki, joka eli 1200-luvun lopulla, oli Kyösti Vilkunalle Suomen ensimmäinen sankari (www.narva.sci.fi/). Taidoiltaan etevä ja voimiltaan väkevä Matti oli jo nimensäkin perusteella kristitty mies ja kohosi urhoolliseksi pirkkalaispäälliköksi. Hänestä on kirjoitettu paljon tarinoita ja sanottu hänen olleen maineikasta sukua. Matti Kurki karkotti joukkoineen lappalaiset Hämeestä. Näyttöä ei kuitenkaan ole siitä, että Kurki olisi joukkoineen käynyt samoissa puuhissa myös Laatokan luoteiskulmilla.

Vesilahdella vaikuttaneen suvun nimestä on käytetty myös muotoa Kurck. Myöhemmin suku aateloitiin ansioistaan, ks. (www.phpoint.fi/ulrikaj.). Nimestä on käytetty myös Korke-muotoa, joka on muunnos eikä sellaisenaan tarkoita kurkea. Ruotsiksi

kurki on trana.

Kurki-suvun aatelisia sukuhaaroja oli Suomessa kolme. Keskiaikainen Kurki-suku sammui miespuolelta 1522, ja Elin Kurjesta jatkunut haara vuonna 1937 (www.fi.wikipedia.org).

Kurki-lisänimen periytyminen usein vaimon puolelta viittaa vanhempaan matriarkaaliseen yhteiskuntaan ja eläinimen osalta myös perheen totemismiin (Suvanto 1987). Kurki-nimisiä sukuja on Suomessa sittemmin ollut muitakin, ehkä hieman maataisempia, sillä aatelistaustoista ei ole varmuutta. Kurki-sukunimestä ei ole löydetty mitään yhteyttä Kurkijoki-sanaan.

Muutoin Kurkijoenkin näkökulmasta saattaisi olla hyvä selvittää sukututkimuksen keinoin Kurki-suvun liikkeitä. Ympäriällä olevissa kunnissa asui Kurki-nimisiä, joskin vain muutama Kurkijoella.

Kurki-sukuisista perheistä asui Luovutetulla alueella noin 60 % (arvioitu HisKi-tietokannasta noin 60 vuoden ajanjaksolta). Koivistossa Kurki-perheitä oli eniten. Muita kuntia, joissa oli merkittäviä määriä Kurki-sukuisia, olivat Sortavalan mskr, Suursaari ja Muolaa. ”Kurkiloita” oli myös rajan tuntumassa Suomen puolella mm. Jääskessä ja Ruokolahdella.

Nykyisin Kurki-nimisiä ihmisiä on elossa olevien miesten ja naisten enemmyyden perusteella arvioiden noin 1500. Lisäksi naisia, joilla se oli entisenä nimenä, on noin 1000.

Ennen kuin lisäselvityksiä tulee, katsellaanpa kurkien muuttoa ja muuttosuuntaakin hieman aikaisempaa kiinnostuneemmin.

Kylhä se meidän lintu on.

Lauri Pölkki



Huoneentauluja ja pyyheliinapeittoja

Huoneentaulut yleistyvät suomenkielisen väestön keskuudessa 1800-luvun loppupuolella ja huippuaika oli 1920-1930 -luvulla, hii-puen 1940 -luvulla. Alkuunpanijoina olivat opettajat, pappilan ja kartanoiden neidit ym., joiden opastuksella talonpoikaisväestö otti uuden muodin, kirjonnän, vastaan innokkaina tekijöinä. Olihan huoneentaulu monessa kodissa se ensimmäinen koriste seinällä.

Huoneentaulun kirjontatyöhön ryhtyivät sellaisetkin, joiden kirjontataidot olivat alkeellisia. Niinpä oikeinkirjoitus, tekstin kirjainten koon erilaisuus ja tekstin vinous tekivät töistä omanlaisia, tavallaan kauniita. Useissa vanhoissa töissä näkee tarvikkeiden niukkuuden ja osaamisen vaikuttaneen työn vaatimattomaan koristeluun.

Ensimmäisiä huoneentauluja tehtiin myös villakan-kaalle, villalangoin koristeltuna, sekä maalattuna pellille värssyineen ja kukkasineen.

Huoneentaulujen koko vaihteli kulloinkin saatavilla olevan kankaankappaleen mukaan. Yleisesti pyrittiin tekemään vähintään noin 30 x 60 cm taulu. Huoneentaulun pohjakangas oli puuvillaa tai pellavaa, kirjonta tehtiin muliinilangalla tai ohuella pel-lavalangalla. Pistoina käytettiin yleensä yksinkertaisia pistoja; varsi- ja laakapistoja.

Huoneentaulu oli tapana reunustaa värillisellä kankaalla. Usein reunus oli kuitenkin perusväristä kangasta, yleensä satiniä.

1920-luvulla alkoi huoneentaulujen runsas kuvitus mallikirjojen ja lehdis-sä olleiden mallien myötä. Lankoja oli myös runsaasti saatavilla.

Huoneentaulut välittivät elämänohjeita ja -arvoja kodin merkityksestä ja isänmaallisuudesta.

Ensimmäisiin huoneentauluihin kirjailtiin uskonnollisia lauseita, koska sillä pyrittiin poistamaan kirjonnän turhan työn leima.

Teksti oli usein raamatun-lause tai virrensäe:

*Herra siunaa kotimme.
Elä Luojaasi luottaen.
Joka aamu armo uus.
Jumala on kodin turva.
En pelkää uswia ulapan,
kun kuljen seurassa Jumalan.*

Suomen itsenäistyminen sai aikaan itsenäisyyden innoittamia tekstejä:

*Herra suojele
synnyinmaamme.
Suomi suloinen maa,
rakkahin kaikista.
Suomea lemmi ja suojele,
totuuden puolesta taistele.
Pois nyt Suomen taivahalta
mustat pilvet saihot!
Suomen kansan vainioilla
lainehtii jo laihot.*

Huoneentaulun teksti toi julki myös tekijän ajatukset ja mietteet tai kosketti omaa mieltä ja elämän arvoja:

*Arvokkainta mitä voit
toiselle lahjoittaa, on hetki
omasta ajastasi.*

*Iloinen sydän, rauhaista
koti, on elämän onni.*

*Lempi kodin luoja, koti
lemmen suoja.*

Onni on vanheta yhdessä.

*Onnellinen se koti missä
rakkaus asuu.*

*Rakkaus on walon lähde.
Yksi ilo karkottaa sata
surua.*

Pyyheliinapeittoja

Pyyheliinapeittojen yleistyminen ajoittuu 1900-luvun alkupuolelle. Aluksi se herätti pahennusta, koska sen alle oli hyvä kätkeä likaiset pyyheliinat.

Pyyheliinapeitto oli lähes joka kodissa. Siihenkin oli myös joskus kirjailtu pieniä lauseita.

*Hyvää huomenta.
Usko toivo rakkaus.
Ahkeruus tuo onnea*

Kirjontatapana käytettiin usein ääri viivoja mukailtavaa varsipistokirjontaa, joka oli yksiväristä, usein sinistä. Varsipistoin pyrittiin saamaan kaunis ja siisti kuvio myös nurjalle puolelle. Pyyheliinapeittoja koristeltiin laaka- ja ristipistoin. Varsinkin jugendtyylin tulua muotiin. Lankojen saatavuus yleistyi ja valkoista liinakangasta oli saatavana kaupasta. Mallikirjoja tuli markkinoille. Malleja

*Punakukkaisen pyyheliinapeiton kirjoja on
Lyydi Ahokas
os. Nikkonen.
Om. Matti
Ahokas.*

*Kuvissa olevat pyyheliinapeitot ovat
Hiitolan Pitäjäseuran käsi-
työnäyttelystä
2012.*



kopioitiin myös naapurin pyyheliinapeiton voipaperille ja kalkkeripaperin avulla kuvio piirrettiin omalle kankaalle. Pyyheliinapeitto kiinnitettiin puiseen telineeseen. Peiton yläosa taitettiin, ja siinä oli usein myös kirjottuja kuvioita.

Peite oli noin metrin pituinen. Reunat oli huoliteltu, pykäpistoin tehty pykäreunaisiksi tai koristeltu pitsillä.

Huoneentauluja ja pyyheliinapeitteita on valmiiksi piirrettyinä monin eri mallein saatavina käsityöliikkeistä.

*Kirjontaterveisin
Pirjo ja Pia*

Tämän revinnäisin päärmätyn pyyheliinapeiton on kirjonut Kristiina Piippu. Nykyisin se on Sinikka Rajainmäen omistuksessa.



Tämä sinisellä kirjottu kukkia kasteleva tyttö on malliltaan monelle tuttu, sen on kirjonut Kerttu Ryösa os. Mykrä. Om. Raija Pasanen.



Toinen Kristiina Piipun kirjoma herkkäkuviainen pyyheliinapeitto. Om. Sinikka Rajainmäki.



Pykäreunaisessa pyyheliinapeitossa loistavat harvemmin nähnyt violetit kukat. Om. Rauni Kaija.

Kurkijoen Aromäen Hämäläiset tapasivat

Kurkijoen Aromäessä Peltolan talossa asuivat 1800-luvulta aina 1900 luvun alkupuolelle saakka maanviljelijänä Matti Hämälinen puolisonsa Katriinan, os. Kiiski, kanssa. Perheeseen syntyi 10 lasta, joista 4 ei ehtinyt aikuisikään, mutta 6 jäljellä olevaa puolisoineen ja jälkipolvineen ovat muodostaneet Kurkijoen Aromäen Hämäläisten rekisteröimättömän sukuseuran.

Tällä sukuyhteisöllä on ollut tapana kokoontua kolmen vuoden välein tapaamaan toisiaan eri taholle, lähinnä sillä alueella Suomea, missä kulloinkin tapaamisen järjestänyt sukuhaara pääosin asustelee. Tänä vuonna järjestelyvuorossa oli Matin ja Kristiinan toiseksi vanhimman pojan, niinikään Matin, sukuhaara. Tapaaminen oli kaikkiaan yhdestoista yhdessäolo ja järjestettiin nyt hiljattain syntyneessä Sastamalan kaupungissa Pirkanmaalla, Satakunnan rajoilla.

Matti Matinpoika avioitui Kurkijoen Lapinlahdelta olevan Kristiina Matintytär Lukan kanssa v. 1893, jolloin hän muutti kotivävyksi Kristiinan kotiin, Kristiina

kun oli vanhempiensa ainoa lapsi. Matin kotitalon taas peri tuon ajan tapaan talon vanhin poika, Juhana.

Matille ja Kristiinalle syntyi kaikkiaan 12 lasta, joista 9 varttui aikuisiksi. Kotitila kävi suurperheelle ahtaaksi, niinpä oli lähdettävä etsimään suurempaa tilaa. Sellainen löytyikin Hiitolan Valtolasta, jonne perhe muutti v. 1919. Niinpä tämä sukuhaara tuntee olevansa juuriltaan kurkijokinen mutta ajatuksiltaan hiitolainen.

Talkootyötä Sastamalassa

Sukutapaaminen aloitettiin tutustumalla valtakunnallisestikin tunnettuun 1500 luvun alussa rakennettuun

Pyhän Olavin kirkkoon Vammalan emeritus kirkkoherran, Osmo Ojansivun opastuksella. Kirkon v. 1997 tuhopolttan aikansaama tuho ja sen jälkeinen, hurmoksellinen talkootyö vuosina 1997-2003 kirkon uudelleen kunnostamiseksi oli suorastaan kansallinen projekti. Tuli tuhosi juuri valmistuneen talkootyönä veistetyin, n. 17000 paanua käsittävän katon eteläisen lappeen sekä kirkon 1700 luvulta olevan arvokkaan sisustuksen.

Yhteensä n. 1600 talkoolaisen voimin tehtiin kirkkoon uusi, arkkitehti Ulla Raholan suunnittelema sisustus ja penkit sekä käsityönä veistetyistä paanuilta molemmat katon lappeet. Suurta huomiota ovat saaneet myös taiteilijoiden Kuutti Lavosen ja Osmo Rauhalan sisämaalaukset runsaine symboleineen. Maalaukset ovat myös esittävää taidetta.

Varsinaiselle juhlapaikalla, Hotelli Ellivuoressa todettiin meitä sukulaisia olevan paikalla lähes kuumikymmentä ”Hämäläistä”, joskin moni paikalla olleista ei enää tätä nimeä kantanutkaan. Tapaamisen eräs tärkeimpiä tavoitteita oli luonnollisesti toistemme kohtaaminen ja haasteleminen.

Tutuksi tuli sieltä ja tuolta kuuluva lause, ”muistat sie ku myö.....”

Haastelemiset veivät puheista voiton

Keijo Huuhkan tervetulototivotusten yhteydessä kuultiin kokouskaupungin, nuoren



Tyrvään Pyhän Olavin kirkko on kokenut kovia, mutta nyt se seisoo ylväänä paikallaan. Kuva: Jari Mynttinen.

Sastamalan, syntyhistoria runsaine kuntaliitoksineen. Kaikki paikalla olevat myös esittäytyivät. Näin tunte-mattomatkin tulivat sukulaisiksi keskenään.

Osa sukuhaaramme syntyihiitolaisista, Sirkka-Liisa Nylander, Anja Kiviniemi ja Silja Räisänen muistelivat lapsuutensa Hiitolaa. Täytyi vain todeta, että ne vuodet siellä ”kotona” ovat vieläkin, vuosien jälkeen elävinä muistoissa monine leikkeineen ja kommelluksineen.

Kokouksessa todettiin, että tapahtumassa päästiin omilleen ja jäikin vähän pesämunaa seuraavaa tapaamista varten. Vakiintuneen tavan mukaan sukuseura lähetti tervehdyksen suvun vanhimmalle, Veikko Silosuoille Hämeenlinnaan. Hän ei päässyt sairastuttuaan itse tähän tapahtumaan.

Piirakkakahvien jälkeen

yhteiset haastelemiset ja muistelemiset veivät voiton ja osa varatuista puheenvuorostakin jäi ajan puutteen vuoksi käyttämättä, tämä vain osoittaa toistemme tapaamisten tarpeellisuuden. Yhteinen valokuva sentään saatiin toimeksi useiden kameroiden räpsäyksin.

Me järjestäjät toivomme, että tapaamisessa olleille jäi ”hyvä maku suuhun”. Olemme kiitollisia mukana olostanne. Erityisen iloisia olemme siitä, että paikalla oli runsaasti nuorempaa sukukuntaa. Tästä on hyvä jatkaa.

Keijo Huuhka

Sukutoimikunta

Varsinainen sukuseuran kokous puheenjohtaja Inkeri Keinäsen vetämänä sujui sutjakkaasti. Sukutoimikunta jatkaa entisessä ja hyväksi havaitussa kokoonpanossa.

Järjestävän sukuhaaran, siis Matin, edustajina toimikunnassa ovat Eira Järvensivu ja Jorma Hämälinen.

Muut toimikunnan jäsenet sukuhaaroittain ovat seuraavat:

Jaakon haara Inkeri Keinänen ja Leena Halonen, Pekon haara Sirkka-Liisa Tsharkov, Marian haara Eevi Poutanen, Annan haara, ei edustajaa, Kristiinan haara Paula Luodeslampi, Jaakon haara Ossi Yli-Lähde, Anja Hämälinen, Maiju Valtonen ja Hanna Helin.



Matti ja Kristiina Hämälinen, Kristiinan hartiahuivi ja heidän aikainen perheraamattu.



Karjalan Liiton Evakkoäiti-muistomerkki-hanke jatkuu

Edelleen on mahdollista lahjoittaa rahaa Karjalan Liiton evakkoäiti-muistomerkkihankkeelle. Kerätyt varat käytetään kokonaisuudessaan pystyttämään muistomerkki evakkoäitien kunniaksi. Hanke jatkuu 31.10.2014 asti.

Keräystilin numero: OKOYFIHH, FI84 5789 5420 0253 68. Viite: 30009
Keräyslupa: Karjalan Liitto ry, 2020/2012/3513
Keruu aika: 2.11.2012-31.10.2014
Luvan myöntäjä: Poliisihallitus 2.11.2012

66. Hiitolan Pitäjäjuhlrat 3.-4.8. Porissa

Hiitolaiset jälkipolvineen ja ystävineen kokoontuvat perinteisesti elokuun ensimmäisenä viikonloppuna Poriin viettämään vuotuista pitäjäjuhlaansa, juhlapaikana tuttu Kauppaoppilaitos Luvianpuistokatu 1.

Juhlinta aloitetaan lauantaina Hiitola-säätiön järjestämällä Seminaarilla.

Silkkikivi- Tarinoita Karjalaisista kohtaloista. Vieraana Petri Laaksonen mukana myös Pauliina Kiuru. Lauantaina sekä sunnuntaina klo 11-15.30 Näyttely jossa esillä mm. Salmekolan ja Alpi Ikäheimosen maalaamia Ikoneita.

Sunnuntaina juhlinta aloitetaan jo klo 9 Lipunostolla. Toivotaan myös yleisöä mukaan jo heti aamutuimaan.

Messu, Väinölän kirkossa jossa saarnan pitää rovasti Veli-Pekka Toivainen. Väinölän kirkkoon

on järjestetty ilmainen bussikuljetus lähtien Kauppaoppilaitokselta klo 9.30. Paluu takaisin Keski-Porin kirkkopuiston kautta jossa viedään kukkatervehdykset muistomerkkeille.

Pääjuhla su klo 13. Karjalan Liiton teemavuoden mukaisesti on musiikilla merkittävä osa juhlaohjelmassamme. Mukana mm. Pauliina Kiuru, Meri-Porin soittokunta, Ruosniemen hanurit, ja pitäjäseuran oma lauluyhtye Evakot.

Juhlapuhujana Hiitolaisjuurinen YK- suurlähettiläs Jarmo Viinanen. Juuret Hiitolassa puheenvuoron pitäjänä on Tapani Ahokas. Ortodoksiseurakunnan tervehdyksen juhlaamme tuo Jorma Kudjoi.

Sunnuntaina ennen pääjuhlaa on Kauppaoppilaitoksella mahdollista kohtuuhinnalla nauttia keittolounas ja kirkkokahvit. Väliajalla

sitten juuvaa piiras- ja kakukahvit ja haastellaa taas kaik’ yhtee ääneen. Sehän se aina onkin juhlan kohokohta kun saa tavata tuttuja ja voi vaihtaa kuulumisia.

Molempina päivinä on esillä myös Hiitola-säätiön ja Hiitolan Pitäjäseuran myyntituotteita, mm. painotuore v.2014 seinäkalenteri ”Kokka kohti Hiitolaa”

Juhlasali on vuosi vuodelta täytynyt ääriään myöten eri-ikäisistä juhlijoista. Eiköhän myö nytki täytetä juhlasali viimeistä penkkiä myöte.

Järjestelyistä vastaavat Hiitola-säätiö ja Hiitolan Pitäjäseura ry.

Raija Laaksonen

Hiitolan Pitäjäseuran nais-toimikunta leipoo juhlaa maittavat tarjoilut, kuvassa Vilma Laaksonen.



Evakkotiellä

Veljeni Arvi on kirjoittanut kirjassaan *Vierailla veräjillä* äidin ja hänen toisesta evakkomatkasta. Hän mainitsi myös, että minä en ollut heidän mukanaan, vaan kuljin omia teitäni. Minä en ollut enää Kurkijoen kirkolla, vaan meidät oli heti Elisenvaaran suurpommituksen jälkeen siirretty Elisenvaaraan, jossa olimme sitten koko kesän. Niin kuin Arvi mainitsi, sain vain pari päivää lomaa, joten siinä ajassa en voinut paljon helpottaa äidin ja Arvin suurta työtaakkaa. Kun sain lyhyen loman, niin isä ei ollut vielä saanut evakuointilomaa, joten meidän piti parhaan ymmärryksemme mukaan hoitaa asioita.

Asia, joka ensimmäiseksi tuli mieleen, oli se, että joulupossuksi ajateltu sika olikin päästettävä päiviltä jo nyt. Kun isän tulosta ei tullut tarkkaa tietoa, oli meidän veljesten hoidettava asia. Ei muuta kuin toimeen. Ladattiin haulikko ja kesy sika tuli karsinan aidan viereen. Laitoin haulikon piipun possun otsaan ja laukaisin. Sika putosi ääntä päästämättä polvilleen. Arvi hoiti pistämisen. En tiedä, mistä naapurimme Pekka Sikiö oli saanut vihiä meidän si-
an teurastamisestamme, kun hän tuli meille ja pyysi, että minä tulisin ampumaan heidänkin sikansa. Olihan naapuria tässä tilanteessa autettava ja kävin heidänkin possunsa ampumassa.

Vartiopalvelusta ja omenoita Aromäeltä

En muista, tuliko isä lomalle minun kotona ollessani, mutta joka tapauksessa apuni oli hyvin vähäistä, kun minun oli palattava loman loputtua takaisin Elisenvaaraan. Siellä olimme muutaman päivän. Teimme vartiopalvelusta vuorollamme, mutta mitään suurempaa puuhaa ei muistini mukaan ollut.

Yhtenä vapaana iltapäivänä kävin erään aromäkeläisen pojan, en muista

hän nimeään, kanssa omenavarkaissa Aromäellä. Hän tunsu talot ja saimme oikein hyviä omenia. Pelot kantoivat tuleentuneita tähtikäpäitä, joiden sato oli tarkoitettu aivan toisille kuin niille, jotka olivat keväällä kylväneet siinä toivossa siemenen, että he saavat syksyllä korjata runsaan sadon keväisestä uurastuksesta. Mutta toisin kävi, edessä meillä oli uusi mieron tie tuntemattomia kohtaloita kohti.

Lossivahdiksi Oravinsalmelle

Me IS-pojat olimme luultavasti lähes viimeisiä Elisenvaaraa lähtijöitä.

Meidät komennettiin kuorma-auton lavalle ja matkamme kohti tuntematonta alkoi. Matkamme päättyessä emme tienneet, missä olimme.

Selvisihän se. Olimme Oraviin salmella. Sekin selvisi, miksi olimme siellä. Meistä tehtiin lossivahteja. Oraviin salmen yli kulki yhtenäinen virta karjalaisia evakkoja, jotka olivat matkalla tynkä-Suomeen.

Me pojat vapautimme lossivahdin ympärivuorokautisesta palvelusta hyvin ansaittuun lepoon. Meidät jaettiin muutaman pojan ryhmiin, jotka hoitivat evak-

kojen salmen ylikuljetuksen kapulalossilla. Komennuksemme kesti muutaman päivän.

Kun sitten evakkojen tulo lakkasi, niin meidät kotiutettiin. Joukkomme vietiin kuorma-auton lavalla Savonlinnan asemalle, jossa meille jaettiin litterat eli matkaliput sille asemalle, joka oli lähimpänä sen hetkiseksi määrättyä perheen sijoituskuntaa. Aikaisemmin oli jo leikattu asetakista olkaimet, jolloin siitä oli tullut siviilitakki.

Perheen etsintää

Minä olin saanut litteran Ylistaroon, koska se oli määrätty perheemme sijoituskunnaksi. Poikajoukkomme siis hajaantui. Jokainen lähti omille teilleen. Mutta kukaan ei enää lähtenyt kotiin, koska sitä ei enää kenelläkään meistä ollut.

Lähdin Nikkarilaan. Olimme sopineet, että siellä tapaamme. Kun äiti ja Arvi eivät vielä olleet siellä, niin lähdin takaisin Savonlinnaan tiedustelemaan olivatko he jo sen paikan sivuuttaneet. Sainkin tietää, että he olivat lähteneet pari päivää aikaisemmin kohti Pieksämäkeä.

Palasin takaisin Nikkarilaan. Parin päivän odotuksen jälkeen äiti ja Arvi saapuivatkin. Pieni perheemme oli koossa paitsi isä, joka oli vielä armeijan harmaissa.

Perheneuvottelun jälkeen sovimme, että minä menen henkilöjunalla Ylistaroon ja äiti ja Arvi tulevat sitten hevosten ja tavaroiden kanssa kun ehtivät. Tulin Ylistaroon ja etsin siirtoväenhuoltokeskuksen. Sieltä sain tietää, että perheemme on sijoitettu Untamalan kylään Lepistön taloon.

Aikanaan tavarajunakin



Elisenvaaran näkymät olivat lohduttomia. Aseman kirjurin asunto oli tuhoutunut jo talvisodassa. Kurkijoki-museon kuva-arkisto, kuv. Heikki Poutanen.



Is-poikia harjoituksissa Hiitolassa. Aarne Heinonen kutsuttiin Kurkijoen IS-joukkoihin keväällä 1944. SA-kuva.

tuli mukanaan vaunu, jossa olivat äiti ja Arvi. Minä olin jossain viettänyt odotusyt ja saanut ruokaakin, sillä eihän minulla ollut useiden päivien eväitä.

Vaunun lasti purettiin ja matka Untamalan Lepistöön alkoi. Täällä meidät otettiin

hyvin ystävällisesti vastaan. Aikanaan isäkin kotiutettiin ja perhe oli koossa.

Isä oli aluksi harmissaan siitä, että oli kaukana rautatiestä, mutta myöhemmin talonväen ystävyys poisti tämän harmin. Lepistöillä olimme talven 1944-45. Ar-

vi onkin kertonut talvesta, joten ei siitä sen enempää.

Tuli sitten kevät ja muutto Mellilään. Mutta se onkin jo toinen juttu.

Aarne Heinonen



Sotilaita ja lottia Elisenvaaran maitokaupan edustalla. Aarne Heinonen komennettiin Elisenvaaraan Elisenvaaran suurpommituksen jälkeen. Kurkijoki-museon kuva-arkisto.

Arvi Heinonen: Vierailla veräjillä

40 vuotta lehtijuttujen matkassa. Koettuja tapahtumia lapsuudesta vanhuuteen.

Hinta 22,00 (sis. alv) + mahd. postituskulut
tilaukset toimituksen aukioloaikoina: 050-521 3336,
toimitus@kurkijoki.fi tai Koulukuja 7, Loimaa



Saunatontun kertomaa

Koitti kesä suviehtoon
lauha lämmin saunankehtoon.
Peippo lauloi pihapuussa
mansikkakin maistui suussa.
Saunan kiuas kylmissään
värjötteli yksinään.

Saunatonttu lauteen alla
nuokkui vuoteella kapealla.
Jussin löylyt lämpimästi
piippalakki kaikki kesti.
Tuore oli koivuvasta
joka läiski monta lasta.

Kolisten nyt aukes ovi
tontun piiloon kätki lovi.
Saunamajuri toi sisään puut
hekumasta muiden hekotteli suut.
Kohta alkaa elo täällä
vaatteita ei ole kellään päällä.

Lämpeni vesi ja kiuas on kuuma
hyttysen puraisu on kesäillan huumaa.
Sauna siihen helpotuksen tarjoo
aurinko kun ei anna varjoo.
Hiki raavituttaa pintaa
pakaroita sekä läskirintaa.

Miehet saumaan varustautuu
ajatuskin kypsä hautuu.
Naiset tulis samaan aikaan
kesälöylyn huumaan taikaan.
Tarvittais ei ees uimapukkuu
ollaanhan Aatamin ja Eevan sukkuu?

Tarjous tyrmättiin heti tuosta
niin miehet alkoi löylyyn juosta.
Kauha löylyä jo heitti
kiukaan höyry hien peitti.
Tenkkapoo jo tuli etteen
täytyi päästä jokivetteen.

Sävelin kesäillan höysti naiset
rantakoivut satulinnamaiset.
Välillä sentään kasteltiin kaulaa
jotta jaksettaisiin vielä laulaa.
Jopa antoi miehet vuoron
saunotella naisten laulukuoron.

Monta naista sutjakasta
lauteille nousi rinnakasta.
Taajaan kävi löylykippo
mikä vettä kiukahalle lippo.
Kikatus jo kohta lauteet täytti
saunatonttu mahtinsa sit näytti.

Liekö olleet samat tutut
siivot naisten saunajutut?
Koitti kaamea se internetti
lauteet pyllyn alla petti.
Huuto kaikui kesäyöhön
miehet huudettiin aputyöhön.

Niin kuin Titanicin haaksirikko
äläkkä kesäillan tunnun rikko.
Yksi jäi kasan päällimmäiseks
ulos kereten ensimmäiseks.
Kova oli löylynheitto tuuri
täällä hätä ompi suuri.

Kiireesti tulkaa auttamaan
laudekasa ja kylpijät raivaamaan.
Ylälavo alalavon alla
paljasta pintaa kaikkialla.
Käsi toisen käden löytää
jalcojakin sivuun vapaaksi työntää.

Mitä opimme tästä
tapauksesta ikävästä?
Jos ois Eevat pyyntöön Aatamein
yhdessä löylyyn saunonein
istuneet kaksi sylökkäin
eipä ois silloin käynyt näin!

Yks on vain hymyssä suin yhä
niin kuin olis juhannuspyhä.
Saunatonttu parrakas
viisas vanha arvokas.
Kaiken kuulin sekä näin
naurattaa se jälkeen päin.

T.A.

Saunatontun kertomaa on tositarina entisen
Karjalakuoron saunaillasta 25.7.2013.

Vanhoja kuvia



Kurkijoen kunnan metsälaitakunnan jäseniä tarkastamassa Laatokan saarien metsiä. Kurkijoki-museon kuva-arkisto 294.

KURKIJOKI – kylästä kylään

Kirjan uusintapainos on ilmestynyt!
475 sivua täyttä asiaa:
- kaikki Kurkijoen kylät esiteltynä
- talokartat kylittäin
- runsaasti valokuvia, myös uutta materiaalia
- laaja hakemisto
Hinta 40,00 (sis alv) + postituskulut
Tilaukset tiistaisin ja torstaisin klo 9-14
Kurkijokelaisen toimituksesta,
Koulukuja 7, 32200 Loimaa.
p. 050-5213336 tai toimitus@kurkijoki.fi



Kurkijokisia juttuja

Juhannus Valkjärvellä

Valkjärvi -nimisiä järviä on Suomessa satakunta. Kuuluisin niistä jäi rajantakaiseen Karjalaan.

Kerron nyt hieman juhannuksenvietosta Hausjärven Valkjärvellä, jonne rakensimme isäni kanssa kesämökkimme vuonna -51.

Jo seuraavana kesänä vanhempani käynnistivät mökillämme juhannusjuhlien ketjun, johon mökki-naapurimme Ärilät, Suojaset, Öunapit ja Rasimukset osallistuivat. Juhannuksen valmistelut käynnistyivät jo edellisinä päivinä juhannussiiivouksella, juhannuskokon rakentamisella, juhannusruokien suunnittelulla ja viimeksi karjalaiseen tapaan juhannuskoivujen noudolla ja kiinnityksellä kuistirapujen pieliin.

Juhannuskokko oli helpo rakentaa rantaamme. Siinä oli tilaa ja paikka oli kaunis. Lähimetsästä löytyi runsaasti kuivaa oksaa ja risua, jotka veljieni Yrjön ja Martin kanssa pujotimme isäni pystyttämään viisihaaraiseen kokon runkoon. Kon-

kon tultua täyteen mittaansa kannoimme vielä lisättäviä risuja, jotta kokkoilo ei päättyisi liian nopeasti.

Äidillemme juhannuksen valmistelu oli työläintä. Hän leipoi karjalaiseen tapaan sekä pullia että karjalan piirakoita, joita ei siihen aikaan saanut kaupoista. Niihin syntyi heti uusiin hämäläisiin naapureihimme ihastunut ensikosketus juhannuksena -52. Muistelen, että äitini opetti naapuriemme naisia leipomaan piirakoita. Siihen aikaan tehtiin pääosin perunapiirakoita, koska riisiä pidettiin kalliina.

Juhannuksen vietto aloitettiin hyvissä ajoin noin klo 17 tienoissa, koska monet halusivat lähteä myös juhannustansseihin kauniille Koskilinnan lavalle parin kilometrin venematkan päähän.

Karjalaiseen tapaan juhannusjuhlan ydin oli soitto ja laulu. Isäni oli virittänyt Amerikan tädin lähettämän ukuleleen, jota hän soitti mandoliinin tapaan. Hän

toimi myös yhteislaulun johtajana, olihan hän peräti kahden mieskuoron tenori. Hän esitti myös joitakin solistisia esityksiä, joista on jäänyt mieleeni Lokki ja Usjast miulle tullee aika ettee...Pääosin laulettiin karjalaisia lauluja, joita isäni ukulelella säesti. Tietenkin laulettiin Karjalaisten laulu ja Hämäläisten laulu. Laulu kantautui järveä pitkin läheiseen saareen, jonka rantamökkien väki kerääntyi meitä kuulemaan!

Äitini tarjosi välillä karjalan piirakoita ja vähäalkoholista boolia. Juhannusilta jatkui kokonpoltolla, jonka rätinää tietysti lauluin säestettiin. Naapurit toivat juhliin omia eväitään, mutta alkoholilla ei ollut juhannusiloon mainittavaa nostovaikutusta.

Alettiin jo valmistella Juhannustansseihin lähtöä kauniille Koskilinnan lavalle. Saanen kertoa niistä seuraavassa jutussani.

*Paavo Vepsä
Juuret Kurkijoella*

Anniina Väisänen sijaistaa toimituksessa

Päätoimittajan vuosiloman aikaan toimituksesta löytyy nuori osittain karjalaistaustainen nainen. Millainen henkilö tapaa teidät tiistaisin ja torstaisin toimituksen aukioloaikoina ja vastaa puheluihinne? Ennakkokuvan voitte muodostaa oheisista vastauksista. Tervetuloa toimitukseen tapaamaan!

Kuka olet ja mistä tulet?
Olen Anniina Väisänen ja Kurkijokelaisen päätoimittajan lomittaja tänä kesänä. Kotoisin olen Kouvolasta, mutta Turussa olen asustellut jo kuutisen vuotta opiskelemassa.

Olet opintojesi loppusuuralla, mitä opiskelet?
Opiskelen Turun yliopistossa englannin kääntämistä eli käytännössä englantia ja suomea. Näiden opintojen ohessa olen myös perehtynyt moniin muihin kielisiin ja kulttuureihin.

Millaisia tehtäviä toivoisit löytäväsi opiskelujen päätyttyä?
Toivoisin vakituisesti työllistyväni jossain vaiheessa viestinnän alalle. Unelmatyöni olisi sekoitus kääntämistä, oikolukua ja omien juttujen tekemistä.

Mitä harrastat?
Harrastukseni vaihtelevat hyvin paljon mielialani mukaan. Eniten kuitenkin harrastan lukemista, jossa

makuni vaihtelee vakavista tietokirjoista hyvinkin kepeisiin romaaneihin. Innostuksen iskiessä myös lenkkeilen, maalailen tauluja ja teen erinäisiä käsitöitä.

Mistä olet kotoisin?
Syntynyt olen Porvoossa, mutta kasvanut ja kouluni käynyt Kouvolassa.

Tunnetko sukujuuresi? Missä ne ovat?
Sekä isän- että äidinpuoleiset mummoni ovat evakoita Karjalasta. Ukkineni oli savolainen. Voisi siis sanoa, että juuret minulla on vahvasti idässä.

Oletko käynyt kotiseutumatkalla?
Usein käyn Itä-Suomessa sukuloimassa ja mökillä, mutta mummojeni synnyinseuduilla en valitettavasti ole päässyt käymään.

Jos olet käynyt Karjalassa, kerro joku muistosi sieltä?
Karjalasta en ole nähnyt kuin Viipurin melko nuorena.

Retkeltä muistan ainoastaan ihanat lapaset, jotka mummoni osti minulle sieltä.

Onnellinen lapsuusmuistosi?
Kesät, jotka vietin koulun lomilla osaksi isänäidin luona Mikkelissä ja osaksi äidinäidin luona Imatralla. Tuli jotenkin iso olo, kun vanhemmat luottivat minun selviävän junalla Kouvolasta molempiin paikkoihin yksinäni jo hyvinkin pienenä.

Miten paljon koet olevasi karjalainen?
Länsi-Suomeen muutettuani koen itseni yhä enenevässä määrin itäsuomalaiseksi ja karjalaiseksi. Omaa kulttuuriperintöä ei tule ajateltua kovin paljon, ennen kuin kulttuuri ympärillä on tyystin toisenlainen kuin oma.

Onko karjalaisuus vaikuttanut elämääsi, jos, niin miten?
Karjalaisuuttani ei ehkä muusta huomaa kovin äkkiä kuin murteestani, mutta on sillä toki muitakin vaikutuksia ollut. Kasvoin kuunnellen mummojeni evakkotarinoita ja ne kyllä muistan lopun elämäni.

Mitkä ovat tärkeimmät asiat elämässäsi?
Minulle tärkeintä ovat lä-



heiset ihmiset, siis perhe ja ystävät.

Luetko Kurkijokelaista?
Minulle tulee nykyään lehti kotiin ja ennen tilaustani luin sitä äitini luona käydessäni.

Mitkä ovat lehden kiinnostavimmat jutut?
Kaikki murteeseen liittyvä on aina kiinnostanut minua. Myös kaikenlainen historia

on yksi lempiaiheistani, etenkin sellaisten paikkojen historia, joissa olen käynyt tai joihin minulla on muutoin siteitä.

Miten haluaisit kehittää lehteä? Juttuaiheita yms?
Itse kun olen kiinnostunut kielistä ja murteista, niin voisin jotakin aiheeseen liittyvää tehdä.

Miten olet siirtänyt tai haluaisit siirtää karjalaista perinnettä eteenpäin? Tai miten karjalainen perintö on siirtynyt sinuun?
Olen ainakin tartuttanut joi-takin karjalaisia sanoja länsisuomalaisiin ystäviini, koska itse mummoilta omaksumiani sanoja käytän edelleen. Muuta karjalaista perintöä minussa on innostukseni käsitöihin, mikä myös on mummon peruja.

Hyrsylän mutkasta Neuvostoliiton vankileirille

Veera Nygrenin Annikki Söderholmille kertoma tarina lähdöstä Hyrsylän mutkasta.

Veera Nygren vastaili mielellään kysymyksiini hänen vaihteistaan. Omasta aloitteestaan hän aloitti kertomalla, etteivät he saaneet lähteä kotoa, vaikka sodan ennusteita oli syksyllä 1939. Ulkopoliittikan kiristyttyä syksyllä Valtioneuvosto antoi määräyksen, että Salmi ja Suojärven rajakylät oli tyhjennettävä lokakuun

25. päivään mennessä. Monet lähtivät silloin.

Veera kuitenkin kertoi Urho Kekkosen sanoneen, ettei tarvitsisi lähteä. Kekkonen painotti vielä, ettei edes saanut lähteä. Kekkonen toimi siirtoväen huollon johtajana. Kun sodan ääniä alkoi kuulua, menivät ihmiset piiloon kellareihin, latoihin, maakuoppiin ja metsään. Pienten lasten kanssa ihmiset jäivät koteihinsa.

Veera jatkoi kauhun hetkistä: ”Eräänä aamuna ovi aukaistiin ja sisälle astui 3-4

venäläistä sotilasta kaikilla pistimet kädessään. Isä ei ymmärtänyt heidän kiel-tään, mutta osoitti lapsiaan ja sanoi, että nämä kuusi ovat meidän. Sitten hän aukaisi kamarin oven ja sanoi, että siellä olevat neljä lasta ovat hänen veljiensä.” Veeran äiti oli kuollut ja isän veli oli linnoitustöissä.

Tämä tapahtui sodan ensimmäisenä päivänä 30.11.1939. Sotilaat lähtivät, mutta ymmärsin Veeran kauhun muistaessa oman lapsuuteni. Aina puhuttiin

sodan syttymisestä, mikä ahdisti.

Veeran kokemusten rinnalla yhtäkkiset ilmahälytykset asemalta eivät enää tunnuttaneen – eivät edes pommitukset.

Levottomuus tiivistyi rajaseuduilla, kun suomalaiset saivat neuvottelukutsun Moskovaan 5. lokakuuta. Rajaseutujen valvontaa tehostettiin poliisivoimin. Kaikki, joilla oli tiedossa uusi asuinpaikka, saivat lähteä vapaaehtoisesti 11. lokakuuta alkaen. Myös vapaalippuja juniin jaettiin. Lääninhallitus antoi 14. lokakuuta käskyn tyhjentää Hyrsylän mutka, mutta sisäasiainministeriö ilmoitti, ettei valtio vastaa evakuoinnin kustannuksista. Myös vapaalippujen jako juniin kiellettiin. Onkin tutkittu, että sisäasiainministeriö esti Suojärven evakuoinnin taloudellisista syistä.

Marraskuussa otot alkoivat rauhoittua, kun Moskovan neuvottelut keskeytyivät 13. marraskuuta. Vapaaehtoisesti Suojärven kylästä lähteneet asukkaat alkoivat palalla koteihinsa sisäasiainministeriön estämättä.

Annikki Söderholm

Lähteet:
Veera Nygrenin oma kertomus
Tasavallan panttivangit –kirja
Urho Kekkonen, Biografikeskus, Suomalaisen kirjallisuuden seura

Annikki Söderholm (oik) oli joulukuussa 2012 kahden viikon ajan kuntoutuksessa. Hänen huone-toverinsa Veera Nygren (vas.) oli kotoisin Suojärven Hyrsylän mutkasta. Söderholm kiinnostui heti asiasta, koska oli jo sota-aikana kuullut, että suomalaisia oli jäänyt vangiksi Hyrsylästä. Nyt hän kertoo juttusarjassaan *Hyrsylän mutkasta Neuvostoliiton vankileirille* Veeran tarinan osissa alkaen Talvisodan alkuvaiheista.





KURKIJOKE

t-paidat

NYT MYÖS MUSTANA!



15€

Koot: S-XXL

Tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7,
32200 LOIMAA
puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi,
kurkijokelainen1@gmail.com

Kari Rahialan kokoelmasta

Arvoitus

Viime lehdessä kysyimme Kurkijoen kunnan esikunnan leimalla varustettujen lappujen merkitystä. Toimitukseen ei lapuista tullut vastausta, mutta tässä tiedoksi, mihin ne ovat antaneet oikeutuksen.



Oma lippuni evakueintipöydälläni nimikirjoituksella.



Tällaiset junaliput jaettiin kaikille lähtiessä Kurkijoen kunnantalossa.

Oleskelulupa

Tällainen todistus piti olla oleskelua varten sotatoimialueella, johon Kurkijokiinkin kuului.



Kurki joki-Museo

Avoinna:
13.-14.7. klo 12-16

Kojonperäntie 446, Kojonperä, Loimaa
Pääsymaksu: aikuiset 2,00, lapset 4-12 v. 1,00

Avajaiset 17.7. klo 13-17.
Kuukankuja 1, Loimaa
Vapaa, pääsy, kahvitarjoilu

20.-21.7 klo 12-16, Kuukankuja 1, Loimaa
Pääsymaksu: aikuiset 5,00, lapset 4.-12 v. 2,00

Tervetuloa museolle!

Särkijärven kyläkirja valmistuu elokuussa

Särkijärven kyläkirja ja Pekka Kyytisen elämäkerta-teos on toimitettu painoon. Kirjat valmistuvat arvion mukaan 6.8.2013 mennessä. Jakelu hoidetaan pitäjäjuhliden yhteydessä niille ennakkotilaajille, jotka voivat tulla kirjat juhlista hakemaan. Muille teokset toimitetaan postitse. Kirjoja on ostettavissa juhlien aikana ja myöhemmin allekirjoittaneilta tilaamalla.

Ahti Kurri
Ukonkivenpolku 2 A 1
01610 Vantaa
ahti.kurri@elisanet.fi
puh. 050-373 9369

Lauri Pölkki
Merenneidontie 21 C 6
02320 Espoo
lauri.polkki@kolumbus.fi
puh. 0400-514 545



KAIPAATKO VANHOJA VUOSIKERTOJA?

Vanhoja täysiä ja vajaita vuosikertoja löytyi loimaalaisen Soldanin talon tyhjennyksen yhteydessä. Seuraavat tädet vuosikerrat myynnissä hintaan 15 € + toimituskulut:
1974, 1975, 1976, 1977, 1986, 1991, 1993, 1994, 1995, 1996(4 kpl), 1997(2 kpl), 1998(3 kpl), 2001.
Vajaat vuosikerrat, puuttuu 1-5 lehteä hintaan 5 € + toimituskulut.
1980, 1981, 1982, 1983, 1985, 1987, 1989, 1990, 1993, 1994, 1995, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002.
Tilaukset toimituksesta ti ja to p. 050-521 3336 tai sähköpostitse: toimitus@kurkijoki.fi.

Escon puumerkki



Asianajajia



ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeus-turva-asioita.

Asianajajatoimisto HEIKKI RANTANEN OY

asianajaja, varatuomari
Heikki Rantanen
Kauppakatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, 0400 740550
toimisto@heikkirantanen.fi
www.heikkirantanen.fi



vastaukset

1. Särkynyt aita
2. Äitipuoli
3. Haluta, kaivata
4. Illallinen
5. Juova, naarmu
6. Etsiä, kaivata
7. Parsia
8. Pieni lahna
9. Laittaa syötit pitkään siimaan
10. Pieni marjakori

Kirkko-maalauksia

Eräänä toimituksen aukio-lopäivänä kaksi pariskuntaa ilmaantui perästyksen toimitukseen. Kummallakin Kurkijoen kirkkoa esittävä maalaus kainalossaan.

-Olimme Joroisilla kylässä erään pariskunnan luona. He kertoivat, että lähistöllä asuvalla henkilöllä on Kurkijoen kirkkoa esittävä maa-

laus. ”Menkää katsomaan”, he kehottivat. Menimme ja saimme taulun mukaamme, elettiin 1990-lukua. Miten maalaus oli lahjoittajalle joutunut, siitä ei ole tietoa. Nyt se on riippunut kotiseinällämme, kertovat Airi ja

Olavi Haapala Mellilästä.

Öljymaalauksen on ko-valevylle maalannut T.O. Putkonen 1953, taulun koko kehyksineen on 40 x 50 cm.

Toisesta taulusta Rauni Välimäki kertoo: - Se on ollut isäni Kurkijoella syn-

tyneen Johannes Sokeron seinällä koko ajan. Kahdeksan vuotta sitten se lahjoitettiin pojalleni. Haimme sen hänen luotaan tätä kuvausta varten.

Aiemmin Somerolla ja Tampereella asuneet Rauni

ja Keijo Välimäki kertovat muuttaneensa Raunin isän kuoltua Loimaalle isän entiseen kotitaloon.

Vanerille maalattua öljy-maalauksia ei ole signeerattu, maalauksen koko kehyksineen on 38 x 49 cm.

VUOKRATTAVANA liike-toimistotilaa

Kurkijokelaisen toimituksen huoneisto Koulukuja 7, Loimaa

As Oy Vuorenkulman liikehuoneisto II on kulma-huoneisto suurin näyteikkunoin lähellä Loimaan toria soveltuu monenlaiseen yritystoimintaan. Pinta-ala 46,5 m². Tila vapautuu 1.9.2013 tai sopimuksen mukaan.

Lisätietoja:
Kurkijoki-Säätiö /asiamies
Helena Sulavuori,
050-5213336, saatio@kurkijoki.fi



Rauni ja Keijo Välimäen maalaus on ollut Rauni isällä.



Airi ja Olavi Haapala saivat Kurkijoen kirkkoa esittävän maalauksen Joroisilta.

Tilaa Kurkijokelainen lahjaksi

allaolevalla tilauskortilla tai soittamalla toimitukseen p. 050-5213336



Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain 49 eur. Tilattuna n. 1,80 eur/kpl.



Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjekuussa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi tai kurkijokelainen1@gmail.com

Kurkijoki-Museon AVAJAISET

Tervetuloa tutustumaan Kurkijoki-museon uusiin tiloihin ja uuteen näyttelyyn, jossa käden- taidot näyttävästi esillä.

Keskiviikkona
17.7.2013, klo 13-17
Kuukankuja 1, Loimaa
Museolle vapaa pääsy
Kahvitarjoilu

